

Miroslav Šmied, České středověké umění pohledem katolického dějepisce.
Příspěvek k historii oboru Dějiny křesťanského umění v Čechách a na Moravě, Praha
2016

opponentský posudek

Historické disciplíny se odevždy vyznačovaly výraznou tendencí reflektovat dějiny vlastních oborů. Tyto snahy jsou pro naše obory typické. Zejména v dobách, kdy se měnila teoretická paradigmatata, bylo přirozené žádoucí, někdy dokonce nezbytné, reflektovat cestu, kterou předtím obor urazil, popřípadě mapovat křižovatky, kterými tím či oním směrem dále postupoval. A nejednalo se v žádném případě o amorfní proud, ale přirozeně v první řadě o díla jeho protagonistů, a to bez ohledu na jejich tematické zaměření. Při pohledu na obor dějiny umění, či v případě posuzované disertace dějiny křesťanského umění, je navíc patrné jeho poměrně komplikované ustrojení v kontextu univerzitní výuky. Zmapovat toto téma se stalo námětem disertace Miroslava Šmieda.

Práce má jasnou a přehlednou strukturu. Vychází z reflexe bádání, které bylo obvykle začleněno do dějin dějepisce, téměř legendární práce F. Kutnara a J. Marka. Za velmi zajímavou považuji 3. kapitolu disertace, která je věnována pramenům k památkám křesťanského umění v českých zemích. Jde o zajímavý zorný úhel a způsob využití klasických kronikářských děl, Kristiánovou legendou, počínaje. Tento medievální korpus a způsob jeho využití akceptuji bez připomínky. Totéž lze říci i o kapitole následující, která mapuje barokní období a jeho protagonisty, v čele s B. Balbínem. O šíři záběru autora svědčí mimo jiné i skutečnost, že M. Šmied si všímá i barokní historiografii na Moravě.

Také v kapitole o osvícenské historiografii se setkáváme s docela obsáhlým výčtem jmen autorů, kteří tím či oním způsobem reflektovali umělecká díla. Zde bych se zeptal, proč není uvedeno jméno Františka Pubičky (1722–1807). Autorovi byla nedávno věnována poměrně rozsáhlá monografie z pera J. Zouhara.

Přirozeně klíčové partie práce představují osobnosti 19. a 20. století, které patří k zakladatelským osobnostem katolického dějepisu umění, počínaje F. J. Lehnerem až po Josefa Cibulku. Jedná se o spíše biografické portréty (zejména v případě A. Podlahy) než o striktně analytické texty, které by mapovaly práci těchto významných mužů s uměleckými artefakty všeho druhu. V případě A. Podlahy mohou upozornit na nevyužití studie M. Ryantové k tomuto autorovi. Stručný závěr je potom věnován současným podmínkám práce Ústavu dějin křesťanského umění KTF UK.

Při pohledu na obsah disertace mě překvapila jedna poměrně závažná skutečnost. Autor „přeběhl sprintem“ 15. a 16. století. Tím vypadla celá jedna historická epocha. Reprezentují ji např. tzv. Staré letopisy české (SLČ), jimž se dostalo v posledních letech rozsáhlé badatelské pozornosti, a nakonec i kritické edice nejstarších filiací SLČ (A. Černá, P. Čornej). Zde je

přirozeně nemálo údajů o uměleckých dílech, zejm. architektury, a to nejednou v situaci jejich destrukce. Totéž platí o důležité kronice Bartoše písaře z první třetiny 16. století (ed. J. V. Šimák, FRB VI) a neméně i o dílu Václava Hájka z Libočan, a to nejen jeho České kronice, která se nedávno dočkala moderního kritického vydání. Nepochybně důležité pro dějepis umění je i jiné Hájkovo dílo „*O nešťastné příhodě, kteráž se stala skrze oheň v Menším Městě pražském a na hradě svatého Václava i na Hradčanech*“ (1541). To jsou jen namátkou zmíněná díla, která by zachytila toto důležité období českých dějin. Domnívám se, že by tato partie měla být pro jistě plánované knižní vydání této disertace dopracována.

Rukopis disertace je zpracován s náležitou pečlivostí a přesností. Dovolím si tu jen drobnou poznámku, že autor se mohl vyvarovat opakování plných, tedy nezkrácených citací.

Zajímavou disertaci Miroslava Šmieda doporučuji k obhajobě.

V Praze 5. 5. 2017

Jaroslav Čechura